

Сè побројните регионални судири во светот иницираат рапиден развој на воената индустрија. Трката во вооружувањето стана нужен процес. И по паѓањето на Берлинскиот ѕид и по распаѓањето на источниот блок, Западот продолжува да ја покажува својата надмоќ над десниот дел од планетата. Во изминатите дваесеттина години светот ја изгуби мултиполарноста и се сведе на биполарен, а на моменти дури и тоа беше дискутабилно. Кон крајот на првата деценија од XXI век Азија се враќа на геополитичката сцена. Русија, Индија и Кина остро ѝ се закануваат на западната хемисфера. Нивниот воен развој почна да ги загрижува САД и Европа. Планетата се враќа во уште една ера на софистицирана студена војна. Сè тоа резултира со огромни буџети, кои се издвојуваат за финансирање на воените проекти на Кремљ, Пекинг, Њу Делхи, Пјонг Јанг, Техеран и други, како своевиден контрапотег на американско-европската доминација во кризните региони во светот. Несомнено е дека моќните држави влегуваат во неизвесен циклус, кој може да ги зголеми нетрпението и тензиите меѓу ривалите на воено-политичката мапа. Стратезите предвидуваат потенцијални војни, слични на оние од популарните футуристички филмови. Доколку тероризмот со својата спектакуларност на изведуваче го гледавме само во добрите филмови, нема да биде чудно ако и идните војни на големите сили почнат да личат на холивудските бестселери. За да се случи тоа денес постојат огромен број претпоставки и потенцијали.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

БУШ МУ ДЕМОНИСТРИРА НА ПУТИН КАКО БИ ИЗГЛЕДАЛ АНТИРАКЕТНИОТ ШТИТ

АМЕРИКА ВО РУСИЈА ВО А

Во изминатите дваесет години постоеја различни правци по кои се движеле процесите на вооружување и на разоружување. Периодот на Студената војна ги акумулираше силите и потенцијалите на двата блока, за кон крајот на осумдесеттите години, паралелно со слабеењето на Советскиот сојуз, да настапи застој во таа сфера. Во светот воените буџети нагло опаднаа. Но, кон средината на деведесеттите години од минатиот век, повторно се вклучија моторите и погоните на земјите, кои себе се сметаат за економски и воени сили на современиот свет. Во највисокиот стадиум на Студената војна воените аналитичари проценуваа дека годишно за потребите на вооружувањето се издвојувале повеќе од илјада милијарди американски долари годишно или околу 5,6 отсто од

светскиот бруто општествен производ. По распаѓањето на СССР, таа бројка е сведена на околу 760 милијарди долари. Во тоа време, најмалку воени расходи има Руската федерација. Воените стручњаци од западните земји проценуваа дека воената потрошувачка на поранешниот Советски сојуз била приближно на висината на американскиот воен буџет. По распаѓањето на големата држава, официјалните воени трошоци на земјите кои настанаа од СССР не беа поголеми од десеттина милијарди долари. Од друга страна, воениот буџет на САД, кој во 1988 г. изнесувал 292 милијарди долари, во 1996 г. е намален на 256 милијарди. До крајот на XX век намалени се вооружените сили, количествата оружје и воената опрема на многу земји во светот. Истовремено, намалено е и производството на средства за во-

НАТА ТЕХНОЛОГИЈА, БОРБА ЗА

оружување и воена опрема, особено на територијата на Советскиот сојуз, но и во државите кои беа членки на Варшавскиот пакт. По обединувањето на Источна и на Западна Германија, новата германска држава го намали својот состав од 685.000 на 300.000 припадници. Овој тренд трае сè до крајот на 90-тите години. Потоа почнува нов циклус на зголемување на воените трошоци и развој на новата воена технологија.

АЗИЈА ГИ СЛЕДИ АМЕРИКАНСКИТЕ ВОЕНИ ВЛОЖУВАЊА

Во рок од пет години, според податоците на Меѓународниот институт за стратешки студии во Лондон, глобалните воени расходи во светот се зголемени за околу 250 милијарди долари (во 1998 г. тие изнесувале 760 милијарди, а во 2003 г. 997 милијарди). Но, процесот не запира тука. Во 2005 г. ја надминува цифрата од 1.000 милијарди долари. На почетокот на XXI век светот повторно влезе во опасна фаза во која оружјето почна насекаде да свечка. Првите чекори на воениот прогрес ги направија САД во 1998 година. Во тоа време американските воени расходи изнесуваат 274 милијарди долари, а во 2005 г. достигнуваат околу 430 милијарди. Плановите на Пентагон се до 2010 г. воениот буџет да надмине 500 милијарди долари. Интересно е тоа што во овие суми не се вкalkулирани трошоците

кои се издвојуваат за операциите во Ирак и во Авганистан, бидејќи тие се финансираат од посебни фондови, а тоа се околу 100 милијарди долари годишно. Веднаш по САД, воените расходи ги зголемија Русија, Кина и Индија. Тоа следува по економското заздравување на нарушените економии на овие земји, пред сè, на руската. Бруто општествениот производ растеше од 6 до 7 проценти на годишно ниво. Паралелно со тоа порасна и рускиот воен

буџет (од 6,7 милијарди долари во 1997 г. до 20 милијарди во 2007 година). Военоекономските аналитичари сметаат дека воените трошоци на Руската федерација се значително повисоки од официјалниот буџет, кој се претставува во јавноста. Западни институти дошле до податоци, според кои, во 2006 година Москва потрошила 75 милијарди долари за воени потреби, што претставува втора бројка во светот, по американската.

ЖЕСТОКА ТРКА ЗА ТРОНОТ

Во иднина се очекува во трката за вооружување да се вклучат сè поголем број земји. Предвидувањата се дека може да настапи уште похаотична ера од онаа за време на Студената војна. Вооружувањето би било вертикално,

односно ќе се движи во технички и технолошки рамки. Во глобални рамки, во наредниот период се очекува доближување на воениот потенцијал на САД, Русија и Кина, па воените стручњаци сè потешко ќе проценуваат кој ќе го има приматот во воената надмоќ. По-

себно место во овој контекст ќе им припаѓа на земјите од Европа, иако тие, барем во овој период, не се доволно конкурентни во таа област. Не треба да се заборави и потенцијалот на Индија, кој од година во година е сè порастечки. Доколку тој прогрес продолжи, оваа земја ќе биде регионална воена сила. Во таа група силно се вкловени и Пакистан, и Иран и Северна Кореја, земји кои веќе се декларираа како нуклеарни сили.

АЗИЈА, ТЛАНТИКОТ

ЌЕ ГО ИСПРОБА ЛИ РУСИЈА АМЕРИКАНСКИОТ ШТИТ?

Денес САД ја одредуваат брзината, насоката и нивото на вооружувањето во светот. Тие го диктираат темпото на воениот развој на многу земји. Како предводник на НАТО алијансата, Вашингтон настојува да ги помести западните граници кон исток, опфаќајќи ги земјите од поранешниот Советски сојуз. Воспоставувањето на електронскиот одбранбен штит ја налути Русија и истовремено ја натера администрацијата на Путин да почне да вложува многу повеќе материјални и финансиски средства за развој на руските одбранбени сили. Москва не верува дека ракетниот штит е наменет за Иран или за Северна Кореја. Руските воени ветерани јавно пред светот зборуваат дека тој американски проект е наменет за

Во наредните три години се очекува продолжување, но и забрзување на вооружувањето на земјите од Средниот Исток. Израел и натаму ќе остане најмоќна воена сила во овој регион, бидејќи ќе продолжи да ја ужива наклонетоста и помошта од САД. Од друга страна, Иран и останатите арапски држави и натаму ќе го јакнат сопствениот воен арсенал без усогласена воена стратегија. Американците најавија

дека ќе се повлекуваат од Ирак, но не и од целиот регион. Најновата најава е дека САД на земјите од Блискиот Исток ќе им испорачаат воена техника и оружје во вредност од 63 милијарди долари. Од нив 30 милијарди ќе добие Израел, 20 Саудиска Арабија и 13 милијарди се наменети за Египет. Тоа ќе биде уште еден чекор на поттикнување на вооружувањето во овие проблематични подрачја.

Меѓу воените сили во Азија се позначајно место зазема Јапонија. Истовремено, денес таа е и втора економска сила во светот. И покрај фактот што по Втората светска војна на Токио му беа ограничени структурите на вооружените сили, воените трошоци и излегувањето на воените бродови надвор од сопствените територијални води, сепак Јапонија денес има современо организирана и добро опремена армија со околу 245.000 припадници. За нејзино одржување и за техничка модернизација годишно се издвојуваат околу 45 милијарди долари. Износот се зголемува во зависност од растот на бруто општествениот производ. Јапонската Влада ја трансформираше Агенцијата за одбранбени сили во Министерството за одбрана и на тој начин го зголеми значењето на војската во општествениот живот на земјата. Со тоа ѝ се овозможи на Јапонија да учествува во мировни мисии.

одбрана од Русија. Како поткрепа на овие ставови служат и размислувањата на одредени американски геополитички стратегии дека Русија е единствената земја, која има можности и потенцијали да ја нападне Америка и нејзините европски сојузници. Други анализи велат дека антиракетниот штит не само што има дефанзивна функција, туку тој во себе крие и офанзивни елементи. Затоа Москва го забрзувала развојот на од-

ВСЕЛЕНСКИ СУДИР НА ГОЛЕМИТЕ СИЛИ

Новите воени технологии го намалија значењето и употребата на масовноста во изведувањето на воените операции. Паралелно со намалувањето на количествата оружје се зголеми нивната ефикасност. Нема повеќе војни кои се водат по принципот гради в гради, тенк со тенк. Воздушните арсенали ја зголемија потребата од развој на оружје за противвоздушна одбрана. Речиси секоја посложена операција денес се води од воздух, со помош на најсофистицирани бомбардери. Таков беше случајот со НАТО нападот врз Југославија, потоа операциите во Ирак, Авганистан, во Судан и сл. Далекусежно гледано, во евентуален вооружен судир меѓу големите сили, воените операции би се воделе во воздушниот простор и во Вселената. Тоа би било со цел да се поштеди цивилното население, кое би претрпело невидени катастрофи доколку таа војна би била на земја.

бранбените и нападните средства за оперативно-тактички намени. Неколку пати досега Путин се пофали дека неговата земја располага со системи за противракетна одбрана, кои можат да ја соборат секоја балистичка ракета, а истовремено поседувала и ракети, кои не можат да бидат запрени од никој противракетен чадор. Русија веќе го усвои системот Ц-400, кој спаѓа во најсовремените системи од тој вид во светот. Од офанзивните средства најсофистицирана е интерконтиненталната балистичка ракета Топољ-М, способна да пробие секаква противзаштитна завеса. Долго време Русија ја запоставуваше својата морска флота, во чиј состав спаѓаат и подморниците. Но, денес таа организи-

рано и забрзано се обновува. Поранешниот Советски сојуз располагаше се околу 200 подморници, а сега Русија има 67. На почетокот на декември руската морска флота го обнови своето присуство во меѓународните води. Бродовите на Кремљ се упатија во Атлантикот и во Средоземното Море. Тешки авионосачи, антиподморнички бродови, танкери... се само дел од арсеналот кој Русија го испрати на нови мисии. Колку и да сакаме да кажеме дека нè чекаат пооптимистички времиња, сепак односите меѓу големите сили го воведуваат светот во нова ера на студена војна. Веројатно ќе преовладее разумот и од студена нема да се претвори во жешка.

FA. ALIJA DAUTOSKI

POGREBEN INSTITUT

MEJUNARODEN POGREBEN INSTITUT - STUTTGART. VRŠIME PREVOZ NA POČINATIOT SO AVTOMOBIL ILI AVION.
 BRZO, SIGURNO I KOREKTN. OBEZBEDUVANJE NA SITE POTREBNI DOKUMENTI I OSTANATI POTREBI.
 RASPOLAGAME SO KOMPLETNA POGREBNA OPREMA. NAŠITE USLUGI SE, OD MESTOTO NA POČINATIOT OD SITE
 EVROPSKI ZEMJI DO MESTOTO NA POGREBOT !

EDINSTVEN MAKEDONSKI POGREBEN INSTITUT. PROVERENA USLUGA!
I VO NAJTEŠKITE MOMENTI NIE SME SO VAS! VI STOIME NA RASPOLAGANJE 24 ČASA

Büro Makedonija
 Tel. 048 / 473 315
 Mob. 070 / 711 788
 70469 Stuttgart - Leobenerstr. 33
 Feuerbach www.dautoski.de

Büro Stuttgart
 Tel. 0711 / 8 17 78 72
 Fax 0711 / 8 17 78 73
 Mob. 0171 / 5 46 32 20
 0172 / 7 62 20 49